

Araştırma Makalesi/Research Article

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETİM
TEKNİKLERİNİ SEÇME YETERLİKLERİNE İLİŞKİN ALGILARI¹**

**SOCIAL STUDIES PROSPECTIVE TEACHERS' PERCEPTIONS ABOUT THEIR
EFFICIENCY IN CHOOSING TEACHING TECHNIQUES**

Salih USLU*, Kubilay YAZICI, Aylin KARAKUŞ*****

Geliş Tarihi: 05.03.2019
(Received)

Kabul Tarihi: 14.05.2020
(Accepted)

ÖZ: Gerçekleştirilen bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesi eğitim fakültesinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim görmekte olan ve gönüllülük esasına göre veri toplama araçlarını doldurarak çalışmaya katılan 247 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak Fırat Durdukoca, Yardımcıel, Beşeren ve Özbek (2017) tarafından geliştirilen “Öğretim Tekniklerinin Seçimine İlişkin Yeterlik Algısı Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitim öğretim sürecinde kullanmayı düşündükleri öğretim tekniklerini seçmede olumlu bir algı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan incelemede “Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü” faktörü ile ölçeğin genelinden elde edilen toplam puan arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı, “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü” faktöründe ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre hem ölçeğin genelinden elde edilen toplam puanlar, hem de ölçeği oluşturan alt faktörler bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterlik algısı ölçeğine vermiş oldukları cevaplar yaş değişkenine göre incelendiğinde ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmada elde edilen bu bulgular alan yazın desteği ile yorumlanarak araştırma konusu ile ilgili gerekli öneri ve görüşlere yer verilmiştir.

¹ Bu çalışma, 31 Ocak-2 Şubat 2018 tarihlerinde yapılan USBIK 2018 I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi sırasında sözlü olarak akademik bir bildiri olarak sunuldu.

* Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, salihuslu@ohu.edu.tr, ORCID:0000-0003-0558-516x.

** Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, kyazici@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6057-8192.

*** aylinkarakus1827@gmail.com, ORCID:0000-0002-3309-5275.

Anahtar kelimeler: Öğretim Teknikleri, Yeterlik Algısı, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı.

ABSTRACT: The purpose of this research is to determine the perceptions of social studies pre-service teachers about their efficiencies in choosing teaching techniques. The study group of the research consists of social studies pre-service teachers who study in the Social Studies Education Department at the Faculty of Education at a state university and they are chosen on a volunteer basis. The data collection tools in the research, which was designed in descriptive survey method, were “The Perception Scale of Teachers’ Applicants Capacity to Choose Teaching Technics” developed by Fırat Durdukoca, Yardımcıel, Beşeren and Özbek (2017) and a “Personal Information Form” prepared by the researchers. The data were analysed through SPSS 24.0. The results of the study revealed that social studies pre-service teachers had a positive level of perception about their efficiencies in choosing teaching techniques. As for gender, it was found that there was a significant difference in the “Positive Prediction Regarding Technique Selection” factor of the scale while no significant difference was found in the “Negative Prediction Regarding Technique Selection” factor. In addition, a significant difference was found both in the total scores of the whole scale and in the sub-factors of the scale in terms of grade level variable. However, the results showed that there was no significant difference in terms of age. Finally, the findings of the research were discussed within literature and related views and recommendations were mentioned in accordance with the results of the study.

Keywords: Teaching Techniques, Perception of Efficiency, Social Studies Prospective Teacher.

1. GİRİŞ

Teknoloji çağının getirmiş olduğu yenilikler, içerisinde eğitim sisteminin de yer aldığı pek çok alanda karşılık bulmaya başlamıştır. Bu karşılık, sadece eğitim sistem ve kurumlarının teknolojik alt yapı ile donatılmasıyla kalmamış, bunun yanı sıra yapılandırmacı eğitim felsefesinin benimsenmesi ve eğitim öğretim sürecinde uygulanmasını da içeren değişimlerin de yaşanmasına yol açmıştır. Yapılandırmacı eğitim felsefesinin kabul edilmesiyle beraber, öğretmenin sınıf içindeki rolünde yaşanan farklılaşma, eğitim alanında görülen en önemli gelişmelerden birisi olarak ifade edilebilir. Bu değişimle birlikte öğretmen, öğreten konumundan, eğitim-öğretim sürecinde öğrenme ortamını düzenleyen ve rehberlik görevini üstlenen kişi konumuna yükselmiştir (Dönmez ve Uslu, 2014: 461). Öğretmenlerin konumu ile bağlantılı olarak yaşanan görev ve sorumluluklarında ortaya çıkan bu değişim, beraberinde öğrenciye kazandırılmak istenen niteliklerin de değişmesine yol açmıştır. Bu değişimlerin odağında ise amaca yönelik öğrenme yaşantıları oluşturularak, öğrencilerin bilgiyi yeniden inşa etmesi yer almaktadır. Çünkü yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencilerin bilgiyi pasif olarak almalarının aksine, araştıran, elde edilen bilgiyi sorgulayan, değerlendiren ve yorum yapabilen aktif bireyler olmaları amaçlanmaktadır (Ekinci, 2007: 26). Yapılandırmacı yaklaşım ile

ilgili olarak ifade edilen bilginin oluşturmalarının deneyimlerle gerçekleşen bir süreç olarak sübjektif yapı arz etmesi (Sağlam ve Bilgili, 2006: 280), özellikle öğrencinin bilgiyi inşa etmesi aşamasında, rehber görevini üstlenen öğretmenlere ihtiyaç duyulmasına yol açmaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte öğretmene yüklenen görevlerde yaşanan bu değişim, aynı zamanda öğretmenin öğretme sürecinde ihtiyaç duyacağı niteliklerinin de değişmesine neden olmaktadır (Gönen ve Kocakaya, 2005: 13). İhtiyaç duyulan bu nitelikler arasında öğretmenin sahip olması gereken alan bilgisindeki yeterliğin yanı sıra mesleğine ilişkin yeterliğinin de olması önemli bir husus olarak ifade edilebilir (Doğan, 2013: 5). Bu aşamada öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukların içerisinde yer alan, sahip olunan bilgi, beceri ve tutum olarak ifade edilen öz yeterlik durumu (Üstüner, Demirtaş, Cömert ve Özer, 2009: 3), öğretmenin kendi bakış açısına göre bir işi yapabilme durumunun belirleyicisi olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Yapılan çalışmalarda da öz yeterlik algısı yüksek olan bireylerin karşılaştıkları sorunlara çözüm yolları üretmek, sorunların üstesinden gelebilmelerinin daha kolay olduğu, ayrıca bu kişilerin diğer kişilerden mesleki açıdan daha fazla başarılı oldukları ifade edilmektedir (Bandura 1986'dan akt. Yüksel, Diken, Aksoy ve Karaaslan, 2012: 138). Diğer bir deyişle bireylerin kendilerine dair yeterlik algıları yaptıkları işte başarıya ulaşmada etkili olan önemli faktörler içerisinde yer almaktadır (Yüksel vd., 2012: 138).

Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda, öz yeterlik düzeyleri yüksek olan öğretmenlerin öğretme sürecinde öğretim yöntem ve stratejilerini seçerken daha istekli oldukları (Tschannen-Moran, Woolfolk ve Hoy, 1998: 207), etkili öğretim için farklı yaklaşımlar kullanan, öğrencilerin öğrenmeleri için fazla zaman ve çaba harcayan, öğrencilerle yakından ilgilenen öğretmenlerin olumlu yeterlik inancına sahip oldukları (Yılmaz ve Çokluk-Bökeoğlu, 2008: 147) belirtilmektedir. Öz yeterliğin, öğretmenin, öğretim faaliyetlerindeki algılarını anlamada önemli bir faktör olduğu ifade edilmektedir (Atıcı, 2001: 196). Bu görüşten hareketle öğretmenlerin öğretme eylemini gerçekleştirirken kullanacağı yöntem ve tekniklerin, onların konu ile ilgili olumlu yeterlik düzeyi ve algısına sahip olmalarıyla doğrudan ilişkili olduğu yargısına ulaşılabilir.

Yapılan bu çalışma ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçmelerine yönelik yeterlik algılarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Konuyla ilgili alan yazın taraması yapıldığında farklı branşlara ait öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretim teknikleri ile ilgili öz yeterlik algılarını belirlemeye yönelik çalışmalara (Fırat Durdukoca, 2018; Bozpolat, Usta, Uğurlu ve Şimşek 2016; Okur Akçay,

Akçay ve Kurt 2016; Demircioğlu, Genç ve Demircioğlu 2015; Çimen ve Yılmaz 2013; Demir ve Ersöz, 2014; Güven Yıldırım, Köklükaya ve Aydoğdu, 2013; Aydemir, 2012; Dilci, 2012; İter, 2011; Soylu, 2009; Aşlıoğlu, 2006) rastlanırken, sosyal bilgiler öğretmenlerine veya öğretmen adaylarına yönelik öğretim tekniklerini seçme yeterlik algı düzeylerini belirlemeye ilişkin bu çalışmanın gerçekleştirildiği tarihte herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle gerçekleştirilen çalışmanın, geleceğin sosyal bilgiler öğretmenleri olacak aday öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek öğretim tekniklerini seçme yeterlik algılarını ve bu algıyı etkileyebilecek değişkenleri yansıtması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçmelerine yönelik yeterlik algıları nasıldır? Şeklinde belirlenmiştir. Alt problemler ise, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterlik algıları,

- cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- yaş düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Olarak tespit edilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Eğitim araştırmalarında seçilen grubun belirli bir konu hakkındaki tutum, inanç ve görüşlerini öğrenmek amacıyla tarama yöntemi kullanıldığı için bu çalışmada da temel araştırma deseni olarak betimsel tarama (survey) modeli kullanılmıştır (McMillan ve Schumacher, 2006: 25).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu gönüllülük esasına göre Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında öğrenim görmekte olan 247 (149 Kadın, 98 Erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve Fırat Durdukoca, Yardımcıel, Beşeren ve Özbek (2017) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algı Ölçeği” kullanılmıştır. “Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algı Ölçeği”nde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algılarını belirlemeye yönelik 22 soru bulunmaktadır.

Bu soruların değerlendirilmesi amacıyla “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” ifadelerinden oluşan beş basamaklı Likert tipi ölçeğe yer verilmiştir. Öğretim

Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algı ölçeğinin çalışma grubuna uygulanmasıyla bu araştırmada elde edilen Cronbach Alpha değerleri; Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü .94, Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri ise .93 olarak hesaplanmıştır. Fırat Durdukoca, Yardımcıel, Beşeren ve Özbek (2017)'in yapmış olduğu çalışmada, Ölçeğin Cronbach-Alpha güvenirlik katsayısı değerleri; ölçeğin bütünü için .90, alt boyutları için ise sırasıyla .92, .82 olarak tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri IBM SPSS 24.0 programı kullanılarak yapılmış ve araştırmada anlamlılık düzeyi [$p < .05$] olarak kabul edilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeğindeki sorulara verdikleri cevaplara ilişkin aritmetik ortalama puanlarının hesaplanmasında şu aralıklar temel alınmıştır:

Kesinlikle Katılmıyorum ($1.00 < \bar{X} \leq 1.80$), Katılmıyorum ($1.81 < \bar{X} \leq 2.60$), Kararsızım ($2.61 < \bar{X} \leq 3.40$), Katılıyorum ($3.41 < \bar{X} \leq 4.20$), Tamamen Katılıyorum ($4.21 < \bar{X} \leq 5.00$).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesinde, cinsiyet ve yaş değişkenine göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklem için t-testi ile (Independent Samples t-Test), sınıf değişkenine göre farklılaşma durumu ise ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılarak hesaplanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeğindeki sorulara verdikleri cevaplara ait aritmetik ortalama puanlarının hesaplanmasında şu aralıklar temel alınmıştır: Kesinlikle Katılmıyorum ($1.00 < \bar{X} \leq 1.80$), Katılmıyorum ($1.81 < \bar{X} \leq 2.60$), Kararsızım ($2.61 < \bar{X} \leq 3.40$), Katılıyorum ($3.41 < \bar{X} \leq 4.20$), Tamamen Katılıyorum ($4.21 < \bar{X} \leq 5.00$).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri, toplam 22 maddede yüksek (Katılıyorum) ($3.41 < \bar{X} \leq 4.20$) düzeydedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyi toplam puan açısından incelendiğinde yüksek düzeyde (Katılıyorum) ($3.41 < \bar{X} \leq 4.20$) olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgulardan hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin yüksek olduğu görüşü dile getirilebilir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Aritmetik Ortalama Puanlarına İlişkin Bulgular

Madde No	Madde	n	\bar{x}	Düzyer
1	Öğrencilerimin günlük hayattaki ilişkilerini (empati, kendini doğru ifade edebilme, sosyalleşme vb.) geliştirebilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.18	Katılıyorum
2	Öğrencilerimin üst düzey becerilerini (yaratıcılık, eleştirel düşünme, karar verebilme, problem çözebilme, demokratik düşünme vb.) geliştirebilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.19	Katılıyorum
3	Öğrencilerime bağımsız çalışma becerisi kazandırabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim	247	4.04	Katılıyorum
4	Dersin hedeflerine uygun sınıf dışı öğretim tekniklerini seçebilirim	247	4.10	Katılıyorum
5	Öğrencilerimin bireysel gelişimlerine olanak sağlayabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.11	Katılıyorum
6	Öğrencilerimin toplumsal yasama uyum sağlayabilmeleri için gerekli olan becerileri kazandırabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.09	Katılıyorum
7	Öğrencilerimin okul kültürüne uyum sağlamalarını kolaylaştıracak öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.16	Katılıyorum
8	Öğrencilerimde “öğrenmeyi öğrenme” becerisi kazandırabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.02	Katılıyorum
9	Öğrencilerimin derse yönelik kaynak kitaplarda yer almayan bilgileri edinmelerine olanak sağlayabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.01	Katılıyorum
10	Sınıf mevcuduna uygun öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.07	Katılıyorum
11	Öğrencilerimin öznel bilgiler üretmelerine olanak sağlayacak öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.08	Katılıyorum
12	Sınıfın fiziksel özelliklerine (sınıfın büyüklüğü, ısısı, ışığı, dizaynı teknolojik donanımı vb.) uygun öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.04	Katılıyorum
13	Öğretme-öğrenme sürecinde etkili zaman yönetimine olanak sağlayacak öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.03	Katılıyorum
14	Derse etkili bir giriş yapmama olanak sağlayacak öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.11	Katılıyorum
15	Öğrencilerimi ezberden uzaklaştırabilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.	247	4.01	Katılıyorum
16	Öğrencilerimin bir bütün olarak (bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal vb.) gelişimlerine olanak sağlayacak öğretim tekniklerini seçmevebilirim.	247	3.86	Katılıyorum
17	Öğrencilerimin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağlayabilecek öğretim tekniklerini seçmevebilirim.	247	4.03	Katılıyorum
18	Öğretme-öğrenme sürecinde sınıf içi etkileşimi geliştireceğini düşündüğüm öğretim tekniklerini seçmevebilirim.	247	4.05	Katılıyorum

19	Sınıf içi disiplin problemlerini azaltabilecek öğretim tekniklerini secemevebilirim.	247	3.97	Katılıyorum
20	Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerimi aktif kılacak öğretim tekniklerini secemevebilirim.	247	4.11	Katılıyorum
21	Konunun doğasına uygun olan öğretim tekniklerini secemevebilirim.	247	4.02	Katılıyorum
22	Öğretme-öğrenme süreci sonunda öğrencilerimin öğrenme düzeylerini tespit edebilecek öğretim tekniklerini secemevebilirim.	247	4.09	Katılıyorum
Genel Ortalama		247	4.06	Katılıyorum

Tablo 1 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri aritmetik ortalama puanları en düşük ($\bar{X}=3.86$) olduğu maddenin “Öğrencilerimin bir bütün olarak (bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal vb.) gelişimlerine olanak sağlayacak öğretim tekniklerini seçemeyebilirim.” maddesi (16. Madde) olduğu tespit edilmiştir. Öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyi aritmetik ortalama puanının en yüksek olduğu maddenin ($\bar{X}=4.19$) ise “Öğrencilerimin üst düzey becerilerini (yaratıcılık, eleştirel düşünme, karar verebilme, problem çözebilme, demokratik düşünme vb.) geliştirebilecek öğretim tekniklerini seçebilirim.” (2. Madde) maddesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 2: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem İçin t-Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü	Kadın	149	62.46	10.38	247	1.985	.048*
	Erkek	98	59.85	9.74			
Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü	Kadın	149	28.36	5.93	247	.454	.650
	Erkek	98	28.01	5.85			
Toplam	Kadın	149	90.37	12.22	247	1.531	.127
	Erkek	98	87.86	13.28			

*p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, cinsiyet değişkeni ile Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları (SBÖA)’nın öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeği faktörleri arasında, “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü” ($t_{(247)}=1.985$; $p<.05$) faktöründe istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü ($t_{(247)}=.454$; $p>.05$) faktöründe ve ölçeğin genelinden elde edilen toplam puan ($t_{(247)}=1.531$; $p>.05$) açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyi, “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü” faktöründe kadın öğretmen adaylarının öğretim

tekniklerini seçme yeterlik algılarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algılarının Sınıf Değişkenine Göre One-Way ANOVA Sonuçları

Faktör	Sınıf	n	\bar{X}	Ss	F	p	Farkın Kaynağı (Scheffe)
Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü	1. Sınıf	64	64.66	6.90	5.948	.000*	1-2 3-2
	2. Sınıf	71	57.32	14.71			
	3. Sınıf	79	63.31	6.84			
	4. Sınıf	33	59.42	6.94			
Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü	1. Sınıf	64	30.41	3.87	3.853	.005*	1-2 1-4
	2. Sınıf	71	27.06	6.85			
	3. Sınıf	79	28.18	6.06			
	4. Sınıf	33	26.64	5.34			
Toplam	1. Sınıf	64	95.06	9.50	9.489	.000*	1-2 1-4 3-2
	2. Sınıf	71	83.42	15.09			
	3. Sınıf	79	91.49	10.85			
	4. Sınıf	33	86.06	10.46			

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf değişkeni ile öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeği faktörleri arasında, “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü” ($F_{(4-244)}=5.948$; $p<.05$), “Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü” ($F_{(4-244)}=3.853$; $p<.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinden elde edilen toplam puan ($F_{(4-244)}=9.489$; $p<.05$) açısından sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmüştür. Elde edilen sonuçlar 1. ve 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının 2. sınıfta

öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına kıyasla teknik seçimine ilişkin olumlu öngörüye sahip olma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü faktöründe 1. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larının, 2. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larına kıyasla teknik seçimine ilişkin olumsuz öngörü düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin genelinde ise 1. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin 2.ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larına kıyasla daha yüksek iken, 3. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin 2. sınıfta öğrenim görmekte olan SBÖA'larından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin alt boyutlarından birini oluşturan teknik seçimine ilişkin olumlu öngörü faktöründe 1. Sınıfların lisans düzeyinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik bir ders almamaları nedeniyle olumlu öngörülerinin gerekçesi tam olarak anlaşılammakta birlikte bu durumun rastlantısal bir durumdan kaynaklandığı görüşü dile getirilebilir. 3. Sınıf düzeyinde ise öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersini almış olmaları teknik seçimine yönelik olumlu öngörüye sahip olmalarının gerekçesi olarak ileri sürülebilir. Benzer biçimde konu ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmamama durumlarının teknik seçimine yönelik olumsuz öngörü boyutunda da 1. Sınıfların 2. ve 4. Sınıflara göre daha yüksek puan almalarına yol açtığı ifade edilebilir. Ölçeğin genelinden elde edilen toplam puanlar dikkate alındığında 3. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarının 2. Sınıflara oranla daha yüksek düzeyde olumlu öngörüye sahip olmalarının gerekçesi olarak bu sınıf düzeyinde ölçme ve değerlendirme dersini almaları ileri sürülebilir.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algılarının Yaş Değişkenine Göre Bağımsız t-Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü	20 Yaş ve Altı	133	61.82	11.16	247	.658	.511
	21 Yaş ve Üzeri	114	60.96	8.95			
Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü	20 Yaş ve Altı	133	28.34	5.66	247	.349	.727
	21 Yaş ve Üzeri	114	28.08	6.16			
Toplam	20 Yaş ve Altı	133	89.82	12.77	247	.594	.553
	21 Yaş ve Üzeri	114	88.86	12.62			

Tablo 4 incelendiğinde, SBÖA'nın yaş değişkeni ile öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeği faktörleri arasında, Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü ($t_{(247)}=.658$; $p>.05$), Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü ($t_{(247)}=.349$; $p>.05$) faktörlerinde ve ölçeğin genelinden elde edilen toplam puan ($t_{(247)}=.594$; $p>.05$) açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Elde

edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri ile yaş değişkeni arasında bir ilişki olmadığı söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Eğitim öğretim sürecinde hedeflenen kazanımların öğrenciler tarafından yapılandırılması aşamasında kullanılan yöntem ve teknikler önem arz etmektedir. Bu aşamada geleceğin sosyal bilgiler öğretmenleri olacak olan öğretmen adaylarının sahip oldukları öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik algıları, mesleklerini icra etme aşamasında hangi teknikleri kullanabileceklerinin belirlenmesi açısından önemlidir.

Gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterlik Algısı Ölçeği” ne verdikleri cevaplar incelendiğinde, ölçeğin tamamından elde edilen puanın “Katılıyorum” (Yüksek) düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitim öğretim sürecinde kullanmayı düşündükleri öğretim tekniklerini seçmede olumlu bir algı düzeyine sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda cinsiyet değişkeni ile öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı faktörleri arasında, “Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü” faktörü ile ölçeğin genelinden elde edilen toplam puan arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı, “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü” faktöründe ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın kadın öğretmen adaylarının lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgularla benzer bir şekilde Aydemir (2012)’in sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmada ise diğer çalışmalarda elde edilen sonuçların aksine kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre öğretim teknik ve yöntem kullanımı yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Çimen ve Yılmaz (2013)’in biyoloji öğretmen adaylarıyla, Dilci (2012)’nin ise sınıf öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada öğretim yöntem ve teknik uygulamaları ile yeterlik algı puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuyla ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmasının gerekçesi olarak çalışmaların farklı örneklem grupları üzerinden yürütülmüş olmaları gösterilebilir. Yapılacak olan çalışmalarda cinsiyet faktörünün öğretim tekniklerini seçme algılarına etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için, farklı araştırma yöntemlerinin sürece katılmasının, ortaya çıkan sonucun nedeni hakkında daha detaylı bilgi sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmada sınınan diğer bir değişken olan sınıf düzeyi ile öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri arasında ise hem ölçeğin

genelinden elde edilen toplam puanlar, hem de ölçeği oluşturan alt faktörler bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu anlamlı farkın ölçeğin genelinde 1. Sınıfların 2. Sınıf ve 4. Sınıflara, 3. Sınıfların ise 2. Sınıflara göre teknik seçimi açısından daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ağırlıklı olarak alanla ilgili derslerden oluşan lisans düzeyinde verilen 1. Sınıf öğretim programının, ölçme ve değerlendirme ders içeriğinin temel basamaklarını kapsayacak biçimde tekrar yapılandırılmasının faydalı olacağı görüşü dile getirilebilir. Bu sayede öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik algılarının eğitim-öğretim sürecinin başından itibaren sistemli bir şekilde geliştirilmesinin sağlanacağı düşünülmektedir. Bu sayede araştırmanın bir diğer bulgusu olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin yüksek düzeydeki algı seviyelerinin daha da artırılmasına katkı sağlanacaktır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterlik algısı ölçeğine vermiş oldukları cevaplar yaş değişkenine göre incelendiğinde çalışmada ifade edilen yaş aralıklarının hiçbirinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Elde edilen bu sonuca dayalı olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş düzeylerinin öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri üzerinde etkide bulunmadığı ifade edilebilir. Aydemir (2012) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerinin 36-45 yaş aralığında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiğini sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda lisans eğitim yaş aralığı göz önüne alındığında çalışmada ulaşılan sonucu destekler nitelikte bulguların yer aldığı görüşü dile getirilebilir. Yaş aralığının ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili etkisinin kapsamlı ve hassas ölçme araçlarıyla tekrar yapılmasının bu değişkenin etkisinin daha net ortaya konulması amacına hizmet edeceği düşünülmektedir.

Araştırmada “Öğretim Tekniklerini Seçme Yeterliklerine İlişkin Algı” ölçeğinden elde edilen toplam puanlar ve ölçeği oluşturan “Teknik Seçimine İlişkin Olumlu Öngörü”, “Teknik Seçimine İlişkin Olumsuz Öngörü” faktörlerinde ise yaş değişkeni bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Bu çalışmada sınınan bağımsız değişkenlerin yer aldığı konuyla ilgili alan yazında farklı çalışmaların yapılmamış olması, elde edilen bulguların sınılanması açısından bir eksiklik olarak hissedilmektedir. Ancak gerçekleştirilen bu çalışma ile elde edilen bulguların gelecekte yapılacak olan farklı çalışmalarının sonuçlarının daha anlaşılır hale gelmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alan yazın taraması yapıldığında öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen araştırmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili farklı değişkenleri de içeren çalışmaların yapılmasının öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme algılarının daha detaylı olarak incelenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada kullanılan örneklemden farklı olarak başka örneklemler üzerinde farklı çalışmaların, farklı ölçme araçları ile yapılmasının konunun daha derinlemesine incelenmesi amacına hizmet edeceği görüşü dile getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aşılıoğlu, B. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki yeterliliklerine ilişkin algıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 1-11.
- Atıcı, M. (2001). Öğretmen yetkinliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 7(2), 195-209.
- Aydemir, H. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterlikleri. *Hikmet Yurdu*, 5(9), 81-100.
- Bozpolat, E., Usta, G. H., Uğurlu, C. T. ve Şimşek, A.S. (2016). Öğretim elemanların kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin öğrenci algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 49, 129-145.
- Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2013). Biyoloji öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikleri uygulamalarına ilişkin yeterlik algıları. *GEFAD / GUJGEF*, 33(1), 51-65.
- Demir, O. ve Ersöz, Y. (2014). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde kullandıkları yöntem ve tekniklerin aktif eğitim anlayışı bakımında değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Demircioğlu, İ. H., Genç, İ. ve Demircioğlu, E. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretim strateji, yöntem ve teknikleriyle ilgili bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (USBES Özel Sayısı I), 18-34.
- Dilci, T. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin yeterlilik algıları. *Millî Eğitim*, 42(194), 166-183.
- Doğan, S. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi.(Ağrı ili örneği)*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Dönmez, C. ve Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından

- incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 460-482.
- Ekinci, A. (2007). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programının yapılandırma yaklaşım bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Fırat Durdukoca, Ş. (2018). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretim uygulamaları için öğretim tekniklerinin seçimine yönelik yeterlik algıları ve görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 221-242. Doi: 10.14686
- Fırat Durdukoca, Ş., Yardımcıel, E., Beşeren, H. ve Özbek, S. (2017). Öğretmen adaylarının öğretim tekniklerini seçme yeterliklerine ilişkin algı ölçeği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 397-411.
- Gönen, S. ve Kocakaya, S. (2005). Lise-1 öğrencilerinin farklı iki öğretim yöntemine göre fizik başarı ve bilgisayar tutumlarının karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(17), 11-19.
- Güven Yıldırım, E., Köklükaya, A. N. ve Aydoğdu, M. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretim yöntem - teknik tercihleri ve bu tercihlerinin nedenleri. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 15-25.
- İlter, İ. (2014). Öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve tekniklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), 562-575.
- McMillan, J. H., ve Schumacher, S. (2006). *Research in education: Evidence-based inquiry* (6th ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Okur Akçay, N., Akçay, A. ve Kurt, M. (2016). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik görüş ve yeterliklerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 333-342.
- Soylu, Y. (2009). Sınıf öğretmen adaylarının matematik derslerinde öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme konusundaki yeterlilikleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-16.
- Sağlam, H. İ. ve Bilgili, A. S. (2006). Aktif öğrenmeyi temel alan yapılandırma yaklaşımının sosyal bilgiler öğretimine yansımaları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 271-285.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., ve Hoy W. K., (1998). Teacher efficacy: its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.

- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 1-16.
- Yılmaz, K. ve Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Yüksel, K., Diken, İ. H., Aksoy, V., ve Karaaslan, Ö. (2012). Rehber öğretmen adaylarının özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz-yeterlik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 137-148.